

К.е.н. Маркович І.Б.

Тернопільський національний технічний університету імені Івана Пулюя

Трансформізм як окремий напрям у трактуванні глобалізаційних процесів

Трансформісти як дослідники глобалізаційних процесів стверджують, що глобалізація – це відповідь на сукупність факторів змін національних держав, принципів організації міжсуб'єктних взаємодій, соціальних перетворень і т.д.

Оскільки напрям розвитку процесів трансформації глобальної спільноти залишається невідомим, тому побудова прогнозів глобалізаційних тенденцій в довгостроковій перспективі є малоефективною. Це зумовлено тим, що явища глобального характеру базуються не на історично детермінованих параметрах, а визначаються більшою мірою ситуативними чинниками.

За цією позицією, події глобалізації історично безпрецедентні, всі країни світу стають функціональною частиною великої глобальної системи, в якій існує своя стратифікація держав, товариств і співтовариств, тобто в цьому разі не йдеться про утворення єдиного світового співтовариства [1].

Найбільш яскравими представниками школи трансформістів є Е. Гідденс, М. Кастельс, У. Бек, Д. Розенау та інші.

Їхні роботи можна звести до наступних узагальнень щодо відношення до глобалізації:

- об'єктивність виникнення та поширення глобальних тенденцій;
- неможливість детермінації вектору розвитку глобалізації;
- унікальність глобалізаційних процесів щодо всіх інших, що відбувалися раніше, та були лише частковими ознаками глобалізації;
- невідворотність посилення глобалізаційних тенденцій.

Різні автори концентруються на певних аспектах глобалізації через призму загального трансформізму. Зокрема, Д. Розенау велику увагу приділяє в своїх працях політичній сфері світового простору. Він вказує на формування

«поліцентричної світової політики» [2], під якою розуміє ситуацію, в якій паралельно існують, взаємопідсилюють один одного або навпаки – послаблюють транснаціональні структури (як виробничо-торгівельні компанії, урядові установи, так і неформальні організації).

Глобалізація, в інтерпретації Д. Розенау, означає, що у людства є накопичений великий досвід ведення міждержавних операцій та міжнародної політики. Проте, цей досвід формувався в умовах домінування національних держав на світовому економічному просторі. Сьогодні прийшов час постінтернаціональної політики, відповідно до якої національно-державні органи змушені співпрацювати та «віддавати» частину функцій інтернаціональним організаціям, транснаціональним корпораціям і транснаціональним політичним рухам. На його думку, саме технологія посирила взаємозалежність між локальними, національними і інтернаціональними суспільствами, причому в масштабах, не знаних жодною з історичних епох [3].

У. Бек зосереджує свою увагу на екологічному аспекті глобалізаційних явищ, і особливо широко розвиває дану тему в контексті поширення та уніфікації глобальних екологічних ризиків для всього світового суспільства (навіть вводить термін для сучасного суспільства – «суспільство ризику») [4, с.73].

На думку німецького соціолога У. Бека, глобалізація є найбільш вживаним словом, яким дуже часто зловживають – словом, яке є найменш ясним, найбільш незрозумілим, затуманеним, політично ефективним словом останніх років, яке в ближчому майбутньому залишиться таким [4, с. 40]. Слово «глобалізація» має на увазі перехід до «всесвітності», глобальності, тобто до більш взаємопов'язаної світової системи, у якій взаємозалежні мережі і потоки долають традиційні кордони. Таким чином, глобалізація означає ануляцію відстаней, занурення в транснаціональні форми життя [4, с. 43].

Трансформісти зазначають (на відміну від гіперглобалістів), що не існує загрози зникнення кордонів в світовому масштабі, тим більше – формування

єдиного глобального інформаційного, торгівельного, культурного, трудового та соціального суспільства.

Таким чином, не зважаючи на відмінності у трактуванні поняття «глобалізація» різними дослідниками, очевидним та беззаперечним залишається факт існування змін у світовому економічному, політичному та соціальному просторі.

Література

1. Муранова В.В. Основні тенденції та соціально-психологічні проблеми розвитку міграційних процесів в епоху глобалізації / В.В. Муранова // Юридична психологія та педагогіка, 2013, №1, с.208-217, с.210

2. Rosenau J. Turbulence in World Politics. Brighton. Princeton University Press, 1990.-504 p.16, с.17

3. Денчев К. Феномен антиглобалізму : учеб. пособие для вузов / Камен Денчев. — М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2005. — 218 с. — (Гос. ун-т – Высшая школа экономики), с. 19

4 Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма — ответы на глобализацию / Ульрих Бек ; под общей ред. А. Филиппова; пер. с нем. А. Григорьева и В. Седелника. — М. : Прогресс-Традиция, 2001. — 304 с.